

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy
4/2024

Úľavy pre hendikepované osoby vo vzťahu ku komunálnemu odpadu

Katarína Kubišová

Bratislava
apríl 2024

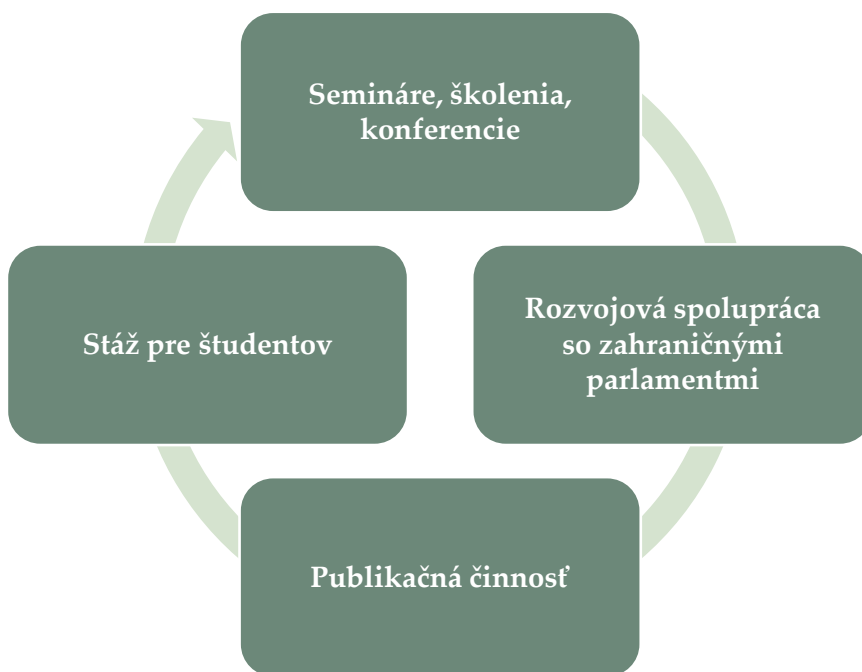

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Úľavy pre hendikepované osoby vo vzťahu ku komunálnemu odpadu

Anotácia

Predkladaný materiál sa zaoberá opatreniami jednotlivých štátov na uľahčenie manipulácie s komunálnym odpadom a triedenia odpadu pre zdravotne postihnutých občanov a tiež úľavami na poplatkoch za komunálne odpady pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva so zvýšenou produkciou určitých druhov komunálneho odpadu.

Kľúčové slová

komunálny odpad, separácia odpadu, kontajnery na separovaný zber odpadu, hendikepované osoby, nevidiaci a slabozrakí, poplatky za komunálny odpad, samosprávy

Reliefs for disabled persons in relation to the municipal waste

Annotation

The presented material deals with the measures of individual states to facilitate the handling of municipal waste and waste sorting for disabled citizens, as well as concessions on municipal waste fees for disadvantaged population groups with increased production of certain types of municipal waste.

Keywords

municipal waste, waste separation, containers for separate waste collection, disabled people, blind and visually impaired, fees for municipal waste, municipalities

Vypracovala: RNDr. Katarína Kubišová, Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

1. Úvod	5
2. Situácia v Slovenskej republike.....	5
3. Situácia vo vybraných európskych štátoch	9
3.1 Dánsko	10
3.2 Estónsko	11
3.3 Francúzsko.....	12
3.4 Holandsko.....	13
3.5 Írsko	14
3.6 Litva.....	15
3.7 Kanada.....	16
3.8 Nemecko	17
3.9 Rakúsko	19
3.10 Spojené kráľovstvo	20
3.11 Španielsko.....	22
3.12 Švajčiarsko	26
3.13 Taliansko	27
4. Záver	29

1. Úvod

Užívateľsky prístupné nakladanie s komunálnym odpadom sa netýka len dostupnosti zberných nádob, ich označovania, ale aj návrhu prístupových trás a rozmiestnenia zberných miest, a tiež spôsobu, akým sa informácie o separácii a likvidácii určitej frakcie odpadu prezentujú užívateľom. Cieľom je poskytnúť osobám so zníženými funkčnými schopnosťami rovnaké príležitosti v účasti na činnostiach separácie a likvidovania odpadov, ako ostatným obyvateľom.

Na základe zadania požiadavky odboru Parlamentný inštitút sme definovali nasledujúce okruhy skúmaných tém:

1. **Právna úprava na zmiernovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu**
2. **Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv**
3. **Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb (plienky) v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom**
4. **Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv**

Materiál bol vypracovaný najmä na základe informácií poskytnutých parlamentmi vybraných štátov v rámci požiadavky Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu ECPRD č. 5701 z januára 2024, *Komunálny odpad. Poplatky a pozitívne praktiky vo vybraných štátoch*¹, doplnené ďalším citovanými zdrojmi.

¹ Požiadavka ECPRD č. 5701, január 2024, Komunálny odpad. Poplatky a pozitívne praktiky vo vybraných štátoch, uzavretá databáza.

2. Situácia v Slovenskej republike

1. Právna úprava na zmiňovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Základnou, strešnou právnou normou, upravujúcou odpadové hospodárstvo v Slovenskej republike je [zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)². Legislatíva v oblasti nakladania s komunálnymi odpadmi v súčasnosti neobsahuje ustanovenia, ktoré by ukladali obciam povinnosť prispôbovať zberné nádoby na separovaný zber komunálneho odpadu tomu, aby k nim mali rovnocenný prístup aj osoby so zdravotným hendikepom. Napriek tomu niektoré obce už prišli s podobnou iniciatívou.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Odvoz a likvidácia odpadu a.s. (OLO) a Hlavné mesto v spolupráci s *Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska* reagujú na potreby ľudí so zrakovým znevýhodnením v téme vynášania a triedenia odpadu. Pre slabozrakých, prakticky nevidiacich a nevidiacich Bratislavčanov a Bratislavčanky označili 150 zberných nádob štítkami s Braillovým písmom, reliéfnou latinkou a piktogramami.

Reliéfne štítky sú vyrobené z plastu, každý z nich má rozmer 10 x 10 cm a farbu príslušnej zbernej nádoby. Podklad je v porovnaní s písmom a líniami piktogramu kontrastný, aby ho dokázali bez ťažkostí vnímať aj slabozrakí obyvatelia. V hornej polovici štítku sa nachádza piktogram symbolizujúci druh odpadu, ktorý sa do danej nádoby zbiera. V dolnej polovici štítku je názov odpadu v reliéfnej latinke a pod tým aj v Braillovom písme. Jedinú výnimku má štítok na zmesový komunálny odpad, ktorý je bez piktogramu.

V Bratislave budú mať reliéfne štítky pre slabozrakých, prakticky nevidiacich a nevidiacich nasledovné prevedenie:

- Papier sa zbiera do modrej nádoby, na ktorej bude modrý reliéfny štítok s bielym piktogramom dvoch hárkov papiera a bielym nápisom PAPIER – v reliéfnej latinke aj v Braillovom písme.
- Plastové obaly, kovové obaly a nápojové kartóny sa zbierajú do žltej nádoby, na ktorej bude žltý reliéfny štítok s čiernym piktogramom konzervy s obalom od mlieka a čiernym nápisom PLASTY – v reliéfnej latinke aj v Braillovom písme.
- Sklo sa zbiera do zelenej nádoby, na ktorej je zelený reliéfny štítok s čiernym piktogramom sklenenej fľaše s pohárom na stopke a čiernym nápisom SKLO – v reliéfnej latinke aj v Braillovom písme.
- Kuchynský bioodpad sa zbiera do hnedej nádoby, na ktorej je hnedý reliéfny štítok s bielym piktogramom ohryzku z jablka a bielym nápisom BIOODPAD – v reliéfnej latinke aj v Braillovom písme.

² Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/79/20240401.html>

- Záhradný bioodpad sa zbiera do hnedej nádoby, na ktorej je hnedý reliéfny štítok s bielym piktogramom dvoch lístkov na stonke a bielym nápisom ZÁHRADA – v latinke aj v Braillovom písme.
- Zmesový odpad sa zbiera do čiernej nádoby, na ktorej je čierny reliéfny štítok s bielym nápisom ZMESOVÝ ODPAD – v latinke aj v Braillovom písme. Ide o jediný štítok, ktorý nemá piktogram. V niektorých stanovištiach sa zmesový odpad zbiera ešte stále do kovových nádob. V tomto prípade je štítok umiestnený napravo od rúčky na otváranie kontajnera, ktorá sa nachádza v strede aby bolo jeho prezeranie čo najpohodlnejšie.

Vo väčšine prípadov budú štítky umiestnené do stredu veka nádoby, v časti, kde sa nachádzajú úchyty na otvorenie. Štítky budú nalepené a vo všetkých štyroch rohoch pevne prinitované. OLO bude nádoby so štítkami ukladať vždy v rovnakom poradí na rovnaké miesto a potrebám nevidiacich prispôsobilo aj Alchýmiu triedenia komunálneho odpadu.³

S podobnou iniciatívou prišlo aj mesto Martin.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb (plienky) v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Možnosť poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby vyplýva zo [zákona č. 583/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady](#)⁴.

Podľa § 83 (2):

Obec môže ustanoviť všeobecne záväzným nariadením k 1. januáru zdaňovacieho obdobia sadzby poplatku aj podľa objemu zbernej nádoby a frekvencie odvozu v súlade s § 78 ods. 5, zníženie poplatku alebo odpustenie poplatku poplatníkovi, ktorým je fyzická osoba v hmotnej núdzi, fyzická osoba staršia ako 62 rokov, držiteľ preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, držiteľ preukazu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím so sprievodcom, prevažne alebo úplne bezvládna fyzická osoba alebo poplatníkovi, ktorý preukáže, že vytriedil určený podiel zložiek komunálneho odpadu; vekovú hranicu poplatníka, ktorým je fyzická osoba staršia ako 62 rokov, môže obec zvýšiť...

Podľa tohto ustanovenia teda obec môže svojím všeobecne záväzným nariadením znížiť alebo odpustiť poplatok za komunálny odpad pre určité vybrané kategórie osôb, medzi ktoré patria aj osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, alebo prevažne či úplne bezvládne osoby.

Obec môže na základe individuálnej žiadosti poplatníka sadzbu poplatku za komunálny odpad znížiť alebo odpustiť (§ 82 (3)).

³ OLO Bratislava. Dostupné na internete: <https://www.olo.sk/bratislavske-olo-instaluje-na-kontajnery-reliefne-stitky-v-braillovom-pisme-nevidiacim-a-slabozrakym-pomozu-triedit-komfortne-a-hygienicky/>

⁴ Zákon č. 583/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/582/20231101>

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Niektoré obce využívajú možnosť poskytnutú zákonom a vo svojom všeobecne záväznom nariadení umožňujú zľavy z poplatku za komunálne odpady.

Napr. mesto **Košice** – VZN č. 131 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území mesta Košice ⁵

Zníženie poplatku:

- o 50 % držiteľovi preukazu fyzickej osoby s ŤZP alebo preukazu fyzickej osoby s ŤZP so sprievodcom,
- o 50 % prevažne alebo úplne bezvládnej osobe⁶

Podobné úľavy majú vo VZN o poplatkoch za komunálne odpady zakomponované aj niektoré ďalšie mestá o obce, napr. Púchov⁷ a Trnava⁸.

⁵ VZN č. 131 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území mesta Košice. Dostupné na internete: <https://www.kosice.sk/vzn/131>

⁶ Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: <https://www.kosice.sk/obcan/miestny-poplatok-za-komunalne-odpady-a-drobne-stavebne-odpady>

⁷ Všeobecne záväzné nariadenie č. 9/2023 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: https://www.puchov.sk/download_file_f.php?id=1884369

⁸ VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE č. 596 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: https://www.trnava.sk/userfiles/file/Ordinance/vzn_po_schvaleni_mz4.pdf

3. Situácia vo vybraných európskych štátoch

Zhrnutie

Právna úprava na zmierňovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu	
ÁNO	NIE
Spojené kráľovstvo – Zákon o rovnosti	Moldavsko
	Slovinsko
Francúzsko - Zákon o rovnakých právach a príležitostiach, účasti a občianstve pre ľudí so zdravotným postihnutím	Švajčiarsko
	Rumunsko
	Luxembursko
	Taliansko
Nemecko – Zákon o rovnosti osôb so zdravotným postihnutím BGG	Dánsko
	Rakúsko
	Dánsko
	Litva
	Estónsko
	Španielsko
	Poľsko
	Maďarsko
	Švédsko
	Kanada

Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb (plienky) v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom	
ÁNO	NIE
Spojené kráľovstvo (v rámci obecnej dane)	Moldavsko
	Slovinsko
	Švajčiarsko
	Rumunsko
	Luxembursko
	Taliansko
	Rakúsko
	Litva
	Španielsko
	Estónsko
	Poľsko
	Maďarsko
	Švédsko
	Kanada
	Nemecko

3.1 Dánsko

1. Právna úprava na zmiernenie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Legislatíva neobsahuje osobitné pravidlá, týkajúce sa osôb s telesným postihnutím alebo zrakovým postihnutím v súvislosti s triedeným zberom domového odpadu.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Samospráva Fredensborg v spolupráci s obcou Horsens vyvinula špeciálne piktogramové štítky/značky pre frakcie, ktoré sa bežne zbierajú z domácností, s cieľom uľahčiť triedenie odpadu pre nevidiacich a slabozrakých. Značky boli testované zástupcami Dánskej asociácie nevidiacich.⁹

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Magistrát mesta Kodaň iniciuje špeciálnu schému zberu plienok. Navrhovaný systém povedie k zvýšeniu poplatku za odpad o cca 33 DKK (4,42 eur) ročne na domácnosť a prispeje približne 3 400 tonami plienkového odpadu k recyklácii. Systém sa spustí, keď sa správny orgán dohodne na riešení spracovania, ktoré zahŕňa vysoký stupeň recyklácie a je klimaticky priaznivejšie ako spaľovanie.

⁹ Bližšie informácie k piktogramom sú dostupné na internete: <https://cirkulaer.dk/piktogrammer-til-affaldssortering>

Navrhovaný systém nakladania s plienkami bude zameraný na bytové domy s minimálne šiestimi rodinami, ktoré majú deti vo veku 0-4 roky. Bude zriadených 4600 kontajnerov na cieľovú skupinu identifikovanú extrakciou dát, ktoré ukazujú, kde žijú takéto rodiny. Okrem toho režim zahŕňa približne 200 mestských stredísk dennej starostlivosti, ktoré sú už súčasťou programu domový odpad, kde bude inštalovaných ďalších 200 kontajnerov.

V prvom roku sa očakáva, že bude možné nazhromaždiť približne 3 400 ton plienkového odpadu na recykláciu prostredníctvom cca 4 800 kontajnerov. To zodpovedá asi 30 % celkového odpadu z plienok v meste Kodaň.¹⁰

3.2 Estónsko

1. Právna úprava na zmiernenie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

V Estónsku legislatíva odpadového hospodárstva neupravuje túto otázku samostatne. Stratégia Rady Európy pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2017 – 2023 však medzi svoje ciele zahŕňa: dosiahnutie rovnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím, zabezpečenie ich nezávislosti a efektívnej účasti na všetkých aspektoch života a spoločnosti. Jednou z prioritných oblastí tejto stratégie je bezbariérovosť, ktorá sa často vníma len v zmysle sprístupňovania mestského prostredia ľuďom so zdravotným postihnutím, ale je potrebné sa pozeráť aj ďalej. V niektorých obciach preto existujú príklady dobrej praxe.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Od roku 2021 v Tallinne miestne úrady (organizátori odpadového systému) v spolupráci s Asociáciou nevidiacich a slabozrakých zhotovili rampy pre pohodlie nevidiacich a slabozrakých ľudí, ktoré sú umiestnené na ľahko dostupnom mieste kontajnera.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb (plienky) v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

V Estónsku na to neexistuje samostatná legislatíva.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Vo výpočte miestneho poplatku za nakladanie s komunálnym odpadom existujú výnimky, napr. pre osoby s nízkym príjmom - legislatíva stanovuje, že poplatok za nakladanie s odpadmi môže byť znížený pre vybraný okruh osôb, ktoré majú nárok na takúto zľavu.

¹⁰ Bližšie informácie: Zavedenie systému odpadov pre plienky určené k recyklácii. Dostupné na internete (v dánskom jazyku): <https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Borgerrepr%C3%A6sentationen/m%C3%B8de-24082023/referat/punkt-9>

3.3 Francúzsko

1. Právna úprava na zmiernenie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Zákon z 11. februára 2005 o rovnakých právach a príležitostiach, účasti a občianstve pre ľudí so zdravotným postihnutím¹¹ obsahuje množstvo ustanovení o úpravách potrebných na zlepšenie každodenného života ľudí so zdravotným postihnutím.

Zákon z roku 2015 vyžaduje sprístupnenie všetkých verejných zariadení pre všetkých.

V nariadení z 8. decembra 2014 o prístupnosti pre osoby so zníženou pohyblivosťou v zariadeniach pre verejnosť sa uvádza najmä to, že: „Informačné prvky a prvky značenia sú viditeľné a čitateľné pre všetkých používateľov a tvoria súvislý reťazec informácií. Značenie musí byť zrozumiteľné najmä pre ľudí s mentálnym postihnutím. Týka sa to iba informácií trvalo poskytovaných používateľom.“

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Mladá spoločnosť Pedale Box France v Colmare vyvinula kontajnery, ktoré je možné otvoriť pomocou pedálu kolieskom invalidného vozíka. V hľadáčku sú olympijské a paralympijské hry v Paríži 2024 a ich 17 "štvrtí so zvýšenou dostupnosťou".¹²

V Dordogne existujú dva spôsoby, ako zabezpečiť rovnocenný prístup k separovanému zberu odpadu pre hendikepované osoby:

- a) Domácnosť má pomocníka, ktorý podpíše dohodu s SMD3 a na základe toho dostane predplatené tašky zodpovedajúce objemu podľa paušálnej sadzby. Na základe toho môže umiestniť odpad do určených zberných nádob.
- b) Domácnosť nemá pomocníka a v tomto prípade spoločnosť SMD3 organizuje zber predplatených tašiek priamo v domácnosti s hendikepovanou osobou. Vtedy však musí domácnosť platiť sadzbu za zber odpadu od dverí k dverám, ktorá je o niečo vyššia.¹³

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Zvýšené náklady pre ľudí s inkontinenciou môžu byť čiastočne pokryté APA (personalizovaný príspevok na autonómiu). APA pomáha financovať náklady na bývanie doma napriek strate

¹¹ Loi n° 2005-102 du 11 février 2005 pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées. Dostupné na internete (vo francúzštine):

<https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000006682225/2005-02-12/>

¹² Ouvrir un container à déchets avec un fauteuil roulant devient possible grâce à une société colmarienne.

Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.dna.fr/economie/2023/10/07/une-societe-colmarienne-rend-les-containers-de-dechets-accessibles#:~:text=La%20jeune%20soci%C3%A9t%C3%A9%20colmarienne%20P%C3%A9dale,%C2%AB%20quartiers%20%C3%A0%20accessibilit%C3%A9%20augment%C3%A9e%20%C2%BB>

¹³ Collecte des déchets. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://smd3.fr/collecte-des-dechets/>

autonómie. APA nie je závislý na majetkových pomeroch. Nárok naň majú všetci ľudia nad 60 rokov, ktorí strácajú nezávislosť.¹⁴

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

3.4 Holandsko

1. Právna úprava na zmiernenie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Zberom komunálneho odpadu sú v Holandsku poverené obce. Právne ustanovenia týkajúce sa tejto oblasti možno nájsť v hlave 10.4 **Zákona o environmentálnom manažmente**¹⁵. Väčšina obcí v Holandsku zorganizovala svoje zberné miesta odpadu tak, aby boli dostupné pre väčšinu ľudí. V Holandsku sú veľmi aktívne aj záujmové skupiny ľudí so zdravotným postihnutím, aby sa všetky zariadenia sprístupnili čo najväčšiemu počtu ľudí.

Zákon o rovnakom zaobchádzaní z dôvodu zdravotného postihnutia alebo chronickej choroby¹⁶ obsahuje všeobecné ustanovenia o rovnakom zaobchádzaní pre ľudí s telesným postihnutím. Zákon neobsahuje konkrétne ustanovenia, týkajúce sa zberu odpadu.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

V meste, kde sídli Poslanecká snemovňa (Haag), boli umiestnené podzemné kontajnery, kam môžu ľudia vysypať svoj každodenný domáci zvyškový odpad. Väčšina z nich je prístupná pre osoby na invalidnom vozíku¹⁷.

V obci Zoetermeer môžu nevidomí alebo slabozrakí požiadať o vybavenie podzemných kontajnerov na organický a zvyškový odpad ovládacím stĺpikom, ktorý umožňuje vyslovovanie textov na displeji pre nevidiacich a slabozrakých.

O túto zmenu je možné požiadať telefonicky. Do 24 hodín sa to naprogramuje do ovládacieho stĺpika blízko kontajnerov na odpad. Úprava je bezplatná.¹⁸

¹⁴ Incontinence : quelles aides pour financer l'achat de protections ? Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.pour-les-personnes-agees.gouv.fr/preserver-son-autonomie-s-informer-et-anticiper/preserver-son-autonomie-et-sa-sante/incontinence-quelles-aides-pour-financer-lachat-de-protections>

¹⁵ Wet milieubeheer. Dostupné na internete (v holandčine): https://wetten.overheid.nl/BWBR0003245/2019-11-14/#Hoofdstuk10_Titeldeel10.4

¹⁶ Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Dostupné na internete (v holandčine): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014915/2020-01-01>

¹⁷ Podzemné kontajnery na zvyškový odpad pre čisté okolie. Dostupné na internete (v holandčine): <https://www.denhaag.nl/nl/afval/ondergrondse-restafvalcontainers-voor-een-schone-buurt/>

¹⁸ Aplikácia pre úpravu podzemných kontajnerov pre nevidomých a slabozrakých. Dostupné na internete (v holandčine): <https://www.zoetermeer.nl/aanvraag-aanpassing-ondergrondse-containers-voor-blinden-en-slechtzienden>

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

V Holandsku je zber odpadu úlohou obcí. Poplatky, ktoré musia obyvatelia platiť, sa v jednotlivých obciach líšia. Suma závisí od toho, koľko ľudí žije na danej adrese. Čím viac ľudí býva na tej istej adrese, tým sú náklady pre obyvateľov vyššie.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

V niektorých obciach sa inkontinenčné pomôcky zbierajú oddelene na recykláciu. Napríklad v obci Maastricht môžu obyvatelia bezplatne získať osobitné vrecia na takýto materiál (plienky a inkontinenčné vložky) od magistrátu. Tieto vrecia môžu vhadzovať do osobitných kontajnerov na zber takéhoto druhu odpadu, ktorý je ďalej určený na recykláciu. Aby daná osoba mala prístup k takémuto kontajneru, musí sa najskôr prihlásiť. Na kontajneri je totiž zámok, ktorý je po registrácii možné otvoriť s ekologickým preukazom.¹⁹

3.5 Írsko

1. Právna úprava na zmierňovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Nie je známa.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Okresná rada Fermanagh a Omagh (Severné Írsko) vychádza v ústrety ľuďom so špecifickým postihnutím alebo zhoršeným zdravotným stavom v oblasti zberu komunálneho odpadu. Ponúka službu asistovaného vynášania odpadkového koša. Služba asistovaného vynášania odpadkových košov má za cieľ poskytnúť pomoc ľuďom, ktorí nemajú na mieste žiadnu inú osobu, ktorá by im mohla pomôcť s vynášaním ich odpadkových košov.

Služba Assisted Bin Lift umožňuje, na základe úspešného posúdenia žiadosti žiadateľa, zamestnancom Rady vstúpiť do vonkajších priestorov nehnuteľnosti, vyzdvihnúť jeho zbernú nádobu na odpad a vrátiť ju na schválené miesto v priestoroch rezidenta. Každá žiadosť sa posudzuje od prípadu k prípadu.²⁰

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

¹⁹ Plienky a inkontinenčné vložky. Dostupné na internete (v holandčine):

<https://www.gemeentemaastricht.nl/afval-en-milieu/luiers-en-incontinentiemateriaal>

²⁰ Assisted Bin Lift Service. Dostupné na internete (v angličtine):

<https://www.fermanaghomagh.com/services/environment-and-waste/assisted-bin-lift-service/>

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Mestská a krajská rada v Limericku prevádzkuje dotačný program zberu domového odpadu. Pre kvalifikovanie sa do tejto schémy dotovania zberu odpadu z domácností pre rok 2024 je potrebné splniť kvalifikačné kritériá. Jedným z nich je aj poberanie príspevku pre hendikepované osoby, nevidiace a slabozraké osoby, alebo invalidného dôchodku.²¹

3.6 Litva

1. Právna úprava na zmiernenie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

V Litve legislatíva odpadového hospodárstva túto otázku samostatne neupravuje. Stratégia Rady Európy pre oblasť zdravotného postihnutia na roky 2017 – 2023²² však medzi svoje ciele zahŕňa: dosiahnutie rovnosti pre ľudí so zdravotným postihnutím, zabezpečenie ich nezávislosti a efektívnej účasti na všetkých aspektoch života a spoločnosti. Jednou z prioritných oblastí tejto stratégie je bezbariérovosť, ktorá sa často vníma len v zmysle sprístupňovania mestského prostredia ľuďom so zdravotným postihnutím, no je potrebné sa pozerieť aj ďalej. Preto existujú príklady dobrej praxe v niektorých litovských obciach.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Od roku 2021 v obciach Vilnius a Kaunas (najväčšie mestá v Litve) miestne úrady (organizátori odpadových systémov) v spolupráci s Asociáciou nevidiacich a slabozrakých zabezpečili, aby boli na kontajneroch umiestnené špeciálne značky, ktoré poskytujú informácie v Braillovom písme o druhu odpadu, ktorý sa má triediť v kontajneroch. Pre pohodlie nevidiacich a slabozrakých ľudí sú tieto značky umiestnené na ľahko dostupnom mieste na vrchu kontajnera. Nádobu označené Braillovým písmom sa nachádzajú v najviac obývaných oblastiach, kde žijú ľudia so zrakovým postihnutím (v koordinácii so zástupcami nevidiacich a slabozrakých), napr. vo Vilniuse je 120 takýchto kontajnerov²³, v Kaunase – 80²⁴.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Neexistuje právna úprava v tejto záležitosti.

²¹ Household Waste Collection Subsidy Scheme (Bin Waiver). Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.limerick.ie/council/services/environment/waste-and-recycling/household-waste-collection-subsidy-scheme-bin>

²² Council of Europe Disability Strategy 2017-2023. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.coe.int/en/web/disability/strategy-2017-2023>

²³ VASA: from now on it will be easier for blind and partially sighted people to sort in Vilnius (dostupné v litovskom jazyku): <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vasa-nuo-siol-akliesiems-ir-silpnaregiams-vilniuje-rusiuoti-bus-lengviau-56-1565972>

²⁴ Kaunas step: braille inscriptions on containers (dostupné v litovskom jazyku): <https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/miesto-pulsas/kauno-zingsnis-ant-konteineriu-uzrasai-brailio-rastu-1026257>

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Ako už bolo spomenuté vyššie, na túto problematiku neexistuje samostatná legislatíva, ale príklady dobrej praxe v obciach existujú. Pri výpočte miestneho poplatku za nakladanie s komunálnym odpadom sú výnimky, napr. pre slabo zarábajúcich - legislatíva stanovuje, že poplatok za odpadové hospodárstvo nesmie presiahnuť 1 % priemerného ročného príjmu rodiny alebo osamelej osoby. Ak je poplatok vyšší, osoba sa musí obrátiť na oddelenie sociálnej pomoci príslušnej obce. Tieto informácie sa vložia do databázy a pre tých, ktorí majú nárok na túto zľavu, sa zníži výška poplatku. Zníženie je dostupné a môže oň požiadať ktokoľvek s nízkym príjmom, či už zamestnaný, nezamestnaný, invalidný, dôchodca atď. Dodatočné úľavy na výpočet poplatku si každá obec stanovuje samostatne.

3.7 Kanada

1. Právna úprava na zmierňovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Neexistujú žiadne právne predpisy v tejto oblasti.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

V roku 2014 zaviedlo mesto Calgary v provincii Alberta program na pomoc zrakovo postihnutým obyvateľom s recykláciou. Mesto teraz ponúka voliteľné plakety na odpadkové a recyklačné koše s veľkými vyvýšenými písmenami a Braillovým písmom. Písmená sú vo vysoko kontrastných farbách, aby pomohli ľuďom s obmedzeným zrakom. Cieľom tejto iniciatívy je zabezpečiť, aby zrakovo postihnutí obyvatelia Calgary mohli správne triediť svoj odpad do príslušných nádob.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Neexistujú žiadne právne predpisy v tejto oblasti.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Mesto Ottawa v Ontáriu zaviedlo program osobitného zreteľa na odpad s cieľom pomôcť obyvateľom, ktorí potrebujú zber plienok a inkontinenčných pomôcok počas týždňov, keď nie je naplánovaný pravidelný odvoz odpadu. Zúčastnené domácnosti môžu odovzdať jedno vrece odpadových plienok a inkontinenčných pomôcok každý striedavý týždeň od odvozu odpadu. Cieľom tejto iniciatívy je poskytnúť pohodlné riešenie na likvidáciu týchto špecializovaných odpadových položiek²⁵.

Mesto Sudbury, ktoré sa nachádza v Ontáriu, ponúka aj špeciálne podporné programy, ktoré zahŕňajú odpad z plienok, a to vrátane zľavy za používanie látkových plienok, ako aj výnimky

²⁵ Diapers and incontinence products collection. Dostupné na internete (v angličtine): <https://ottawa.ca/en/3-1-1/apply-or-register/diapers-and-incontinence-products-collection/diapers-and-incontinence-products-collection>

pre odpad z plienok z limitu nádob na odpadky. Po schválení žiadosti bude mať žiadateľ možnosť získať každý druhý týždeň odber dvoch priehľadných vrecúšok plienok na dieťa do 4 rokov alebo týždenný odber jedného priehľadného vreca plienok na dieťa do 4 rokov.²⁶

3.8 Nemecko

1. Právna úprava na zmiernovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

V Nemecku v súčasnosti platia len celoštátne záväzné požiadavky na prístupnosť vo verejnom sektore. Právny základ obsahuje napr. zákon o rovnosti osôb so zdravotným postihnutím (BGG)²⁷.

Okrem tejto právnej úpravy na úrovni štátu neexistujú žiadne konkrétne zákonné ustanovenia, ktoré predpisujú osobitné opatrenia pre ľudí s telesným alebo zrakovým postihnutím, aby sa im uľahčilo zapájanie sa do triedeného zberu komunálneho odpadu.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Napríklad v Berlíne inštalovali stojany na kontajnery, v ktorých sú kontajnery naklonené pod uhlom 32 stupňov, čo umožňuje aj osobám na invalidnom vozíku vhadzovať do nich odpadky.

²⁶ Special Support Programs. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.greatersudbury.ca/live/garbage-and-recycling/garbage-collection/special-support-programs/>

²⁷ Zákon o rovnosti osôb so zdravotným postihnutím. Dostupné na internete: <https://www.gesetze-im-internet.de/bgg/>

Obchodné podniky v Duisburgu ponúkajú v prípade potreby označovanie nádob na odpad v Braillovom písme a pyramídovom písme. Značky sú k dispozícii so štítkami: zvyškový odpad, recyklovateľný materiál, odpadový papier a nádoba na organický odpad a závisia od veľkosti nádoby. Pre veľké kontajnery na odpad sú umiestnené vpredu vpravo na záhybe veka a v prípade kontajnerov na kolieskach sú pripevnené priamo na veku.

Miestna spoločnosť na likvidáciu odpadu Kommunale waste management Mainz a Mainz-Bingen AöR (KAW) ponúka aj nápadné nálepky v Braillovom písme pre zvyškový odpad, organický odpad, papier a sklo. Po telefonicknej alebo emailovej registrácii, budú dotknuté nádoby na odpad vybavené štítkami s Braillovým písmom.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Výšku poplatkov za komunálne odpady si určujú jednotlivé spolkové krajiny, respektíve jednotlivé samosprávy obcí a miest. Neexistuje žiaden celoštátny právny predpis o znížení poplatkov za komunálny odpad pre ľudí, odkázaných na hygienické pomôcky (napr. plienky).

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Existujú viaceré zodpovedajúce príklady na miestnej úrovni:

- V okrese Emsland - pre domácnosti s členom, odkázaným na starostlivosť inej osoby, je možné poskytnúť zľavu 6 eur mesačne (72 eur ročne). Pre rodiny s malými deťmi (každé dieťa do 3 rokov) je možné poskytnúť zľavu 3 eurá mesačne (36 eur ročne). Pokiaľ ide o obe požiadavky (zľava na malé deti a potreba starostlivosti o člena domácnosti), možno priznať aj obe zníženia poplatku. V tomto prípade sa poplatok znižuje o 9 eur mesačne²⁸.
- Mesto Kalkar v Severnom Porýní-Vestfálsku udeľuje oslobodenie od poplatku za komunálny odpad (základného poplatku), ak sa lekárske potvrdením preukáže zdravotné postihnutie, alebo zvýšená produkcia odpadu²⁹.
- Štvrť Aurich poskytuje rodinám s deťmi do veku 30 mesiacov finančnú úľavu na dieťa za likvidáciu plienok vo výške 25 eur ročne³⁰.

²⁸ Nové pravidlá pre zníženie poplatkov od roku 2022. Dostupné na internete (v nemčine): <https://www.awb-emsland.de/tonnen-tarife/gebuehrenmaessigung/>

²⁹ Likvidácia odpadu. Poplatky za likvidáciu odpadu (od 1. januára 2024). Dostupné na internete (v nemčine): <https://www.kalkar.de/de/dienstleistungen/abfallbeseitigung/>

³⁰ Znížené náklady pri likvidácii plienok. Dostupné na internete (v nemčine): <https://translate.google.sk/?hl=sk&sl=de&tl=sk&text=Kostenm%C3%A4%C3%9Fige%20Entlastung%20bei%20der%20Windelentsorgung&op=translate>

3.9 Rakúsko

(Odpovede poskytol Mestský úrad vo Viedni)

1. Právna úprava na zmiernovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Takáto právna úprava vo Viedni nie je prijatá.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

V spolupráci s „Verkehrsgremium der Sehbehinderten- und Blindenorganisationen der Ostregion, Blinden- und Sehbehindertenverband Österreich“ (približný preklad: Výbor organizácií slabozrakých a nevidiacich vo východnom regióne, Rakúsky zväz nevidiacich a slabozrakých) a výrobcu kontajnerov MA 48 (oddelenie odpadového hospodárstva mesta Viedeň) vyvinul štítok na zberné nádoby, ktorý umožňuje nevidiacim alebo slabozrakým ľuďom prečítať požadovanú zbernú frakciu. Keďže osoby, ktoré sú nevidiace a osoby so zrakovým postihnutím, majú rôzne stupne poruchy čítania, označovanie používané vo Viedni pozostáva z troch prvkov:

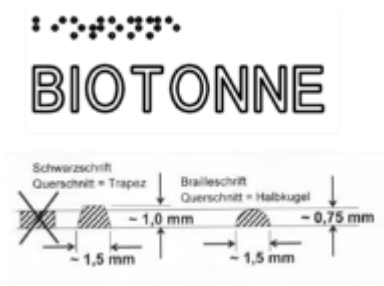
- jasné, vysoko kontrastné písmo veľkými písmenami pre ľudí so zrakovým postihnutím

- normálne hmatové písmo veľkými písmenami pre ľudí, ktorí nevedia čítať Braillovo písmo (keďže Braillovo písmo sa často už neučí v prípade vekovej slepoty)

- Braillovo písmo (ÖNORM V 2105, ÖNORM ISO 11548-1)

Od roku 2013 sú všetky nové kontajnery označené týmito štítkami. S týmto špeciálnym označením bolo obstaraných približne 300 000 kontajnerov.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb (plienky) v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Takáto právna úprava vo Viedni nie je prijatá.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Nie sú známe žiadne takéto príklady dobrej praxe.

3.10 Spojené kráľovstvo

1. Právna úprava na zmierňovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Zákon o rovnosti³¹ z roku 2010 ukladá povinnosť vykonať primerané úpravy pre ľudí so zdravotným postihnutím, pokiaľ ide (okrem iného) o poskytovanie tovarov a služieb. Týka sa to služieb všeobecne a nielen služieb súvisiacich s odpadom. Legislatíva neuvádza, aké primerané úpravy by sa mali vykonať v konkrétnej oblasti.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Miestne úrady v Anglicku ponúkajú asistenciu pri zbere odpadu pre ľudí, ktorí sú starší, zdravotne postihnutí alebo majú iné zdravotné problémy, napríklad Charnwood Borough Council³² a Ribble Valley Borough Council³³. Zberná služba je poskytovaná pre obyvateľov, ktorí nemôžu odovzdať svoj triedený alebo záhradný odpad na hranici svojho pozemku. V takomto prípade obyvateľ vyplní žiadosť potvrdenú lekárom a úradníci ho/ju kontaktujú, aby dohodli iné miesto, odkiaľ odvezú vytriedený odpad a kam vrátia prázdne nádoby na odpad.

Niektoré miestne úrady zaviedli zárezový systém (kde je z veka zbernej nádoby vyrezaná malá plocha plastu), aby pomohli nevidiacim a slabozrakým ľuďom identifikovať, ktorý kôš je na aký druh odpadu – napríklad Cannock Chase Council³⁴.

V spojení s odporúčaním Kráľovského národného inštitútu pre nevidiacich budú mať všetky nové zelené/hnedé/modré nádoby štandardnej veľkosti (240 litrov), ktoré sa vydajú buď ako náhradné nádoby, alebo do nového objektu, do veka urobené plastové zárezy.

³¹ Equality Act 2010. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/15/contents>

³² Assisted collection. Charnwood Borough Council. Dostupné na internete (v angličtine): https://www.charnwood.gov.uk/pages/assisted_collections

³³ Help With Your Bins. Assisted Bin Collection. Ribble Valley Borough Council. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.ribblevalley.gov.uk/bin-paper-collection/help-bins>

³⁴ Helpful Information for Blind/Partially Sighted residents. Cannock Chase Council. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.cannockchasedc.gov.uk/residents/recycling-waste/helpful-information-blindpartially-sighted-residents#:~:text=Along%20with%20our%20new%20blue,for%20which%20type%20of%20waste.>

Zelený kontajner so šípkami ukazujúcimi na miesto, kde sú na oboch stranách prednej časti veka urobené zárezy:

Hnedý kontajner so šípkou ukazujúcou, kde je zárez urobený na ľavej strane veka:

Modrý kôš bude mať urobený zárez na pravej strane prednej časti veka:

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Odvoz domového odpadu z domácností je hradený v rámci obecnej dane³⁵. Samostatný poplatok za odvoz odpadu obyvatelia neplatia.

Existuje možnosť požiadať o zníženie obecnej dane pre domácnosť, v ktorej žije hendikepovaná osoba. Poskytovaná zľava je na úrovni redukcie jedného pásma pre danú nehnuteľnosť, to znamená, že daná domácnosť bude platiť daň zodpovedajúcu o jeden stupeň menšej

³⁵ Local Government Finance Act 1992. Dostupný na internete:
<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1992/14/contents>

nehnuteľnosti, ako je tá, v ktorej žije. Napríklad, ak je daná nehnuteľnosť v pásme D, zaplatí sa sadzba dane za pásmo C. Ak je daný dom už v najnižšom pásme (pásmo A), je možné získať 17% zľavu z obecnej dane.

Je potrebné preukázať, že daná domácnosť má buď:

- extra kúpeľňu, kuchyňu alebo inú miestnosť, ktorú potrebujete pre zdravotne postihnutú osobu
- ďalší priestor vo vnútri objektu pre použitie invalidného vozíka

Táto nehnuteľnosť musí byť hlavným domovom aspoň 1 osoby so zdravotným postihnutím. Môže to byť dospelý alebo dieťa – nemusí to byť osoba zodpovedná za platenie obecnej dane.³⁶

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Niektoré miestne orgány ponúkajú finančné stimuly na používanie opakovane použiteľných plienok a ako jeden z argumentov uvádzajú značnú finančnú úsporu pri poplatkoch za odpad. Napríklad, Southwark Borough Council poskytuje štartovaciu súpravu troch opakovane použiteľných plienok, rolku splachovateľných vložiek, zapínanie na suchý zips a mokrú tašku³⁷.

Camden Borough Council ponúka čerstvým rodičom poukážku v hodnote 70 libier na opakovane použiteľné plienky a môže zabezpečiť zber jednorazových plienok oddelene od bežného zberu odpadu³⁸.

3.11 Španielsko

1. Právna úprava na zmierňovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

V súčasnosti neexistuje štátna legislatíva, ktorá by zmierňovala znevýhodnenie osôb so zdravotným postihnutím pri zapájaní sa do triedeného zberu odpadu.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Na komunálnej úrovni existuje mnoho iniciatív a postupov zameraných na uľahčenie a dostupnosť recyklácie pre ľudí so zdravotným postihnutím.

Napríklad v obci Getafe v provincii Madrid sú od roku 2015 inštalované aj kontajnery prispôbosené pre osoby so zníženou pohyblivosťou a nevidiacich. Ide o kontajnery, ktoré majú

³⁶ How Council Tax works. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.gov.uk/council-tax/discounts-for-disabled-people>

³⁷ Use reusable nappies. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.southwark.gov.uk/bins-and-recycling/reduce-your-waste/use-real-nappies>

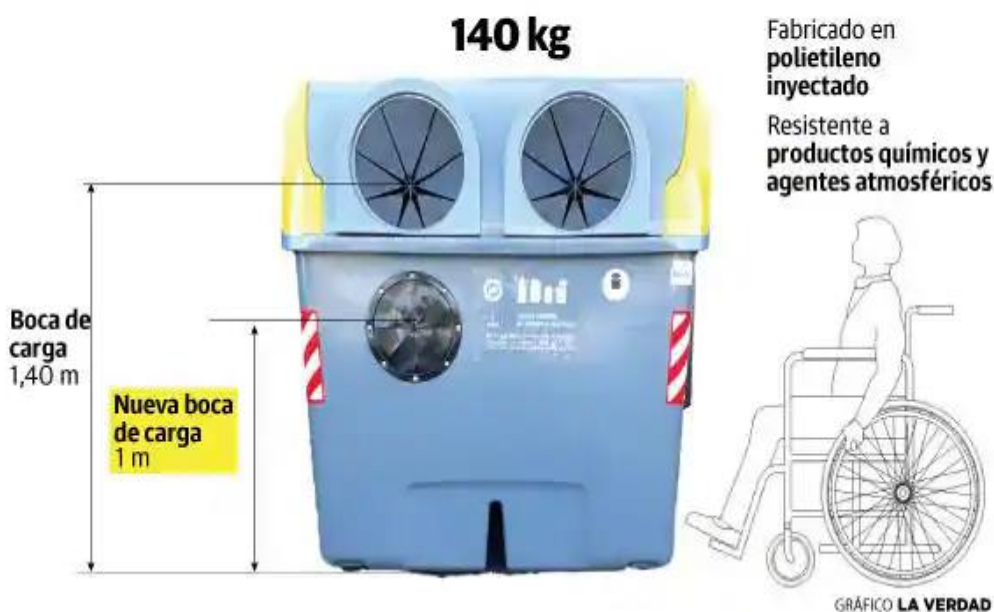
³⁸ Order reusable nappy vouchers. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.camden.gov.uk/nappy-vouchers>

označenie v Braillovom písme pre každú z recyklovaných frakcií: papier a lepenka, ľahké obaly, sklo a tuhý komunálny odpad. Okrem toho majú oproti tým obvyklým bočné nakladanie. Majú napríklad nižšiu výšku otvoru, medzi 90 a 120 centimetrami, aby ľudia so zníženou pohyblivosťou mohli pohodlnejšie vkladať odpad. Doteraz bolo skúšobne inštalovaných 33 takýchto kontajnerov a očakáva sa, že celkovo by ich malo byť okolo 250.³⁹

Podobne v regióne Murcia boli v roku 2020 nainštalované kontajnery na odpad prispôbené pre znevýhodnené skupiny obyvateľov. Tieto kontajnery majú nakladacie hrdlo, ktoré je vysoké niečo málo cez meter, v porovnaní s 1,40 metra pri modeloch, ktoré nie sú prispôbené. Kapacita každého z nich je 3 200 litrov a hmotnosť 140 kilogramov. Nové kontajnery majú aj reliéfne piktogramy, ktoré sú označené Braillovým písmom pomocou kovovej dosky, čo uľahčuje správne používanie ľuďom so zrakovým postihnutím⁴⁰.

El nuevo contenedor adaptado

Tiene una capacidad de 3.200 litros

Tieto kontajnery dopĺňajú ďalšie upravené kontajnery, ktoré majú kľučku, ktorá zdvihne veko kontajnera do výšky, ktorá umožňuje komukoľvek na invalidnom vozíku vyhadzovať odpadky, zvyškové aj selektívne.

³⁹ Kontajnery prispôbené pre osoby so zníženou pohyblivosťou a nevidomých. Dostupné na internete (v španielčine): https://cadenaser.com/emisora/2015/12/30/ser_madrid_sur/1451483035_919586.html

⁴⁰ V Murcia sú umiestnené prvé kontajnery pre vozíčkarov. Dostupné na internete (v španielčine): <https://www.laverdad.es/murcia/ciudad-murcia/ponen-primeros-contenedores-20201021001143-ntvo.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.laverdad.es%2Fmurcia%2Fciudad-murcia%2Fponen-primeros-contenedores-20201021001143-ntvo.html>

Na každom z miest sú kontajnery s frakciami odpadu (zvyškové odpady), kontajnery (žlté) a papierové (modré).

V provincii Alicante boli v júli 2021 nainštalované recyklačné kontajnery s prístupnými, ľahko otvárateľnými dvierkami na kryte, s otvormi na boku, umožňujúcimi vhadzovanie odpadu osobám na invalidnom vozíčku a navyše so začlenením Braillovho písma pre ľudí so zhoršeným zrakom.⁴¹

Napokon, v rôznych provinciách Galície boli tiež prijaté opatrenia na uľahčenie prístupu k recyklácii pre ľudí so zdravotným postihnutím. Napríklad vo Vigu bol v roku 2023 nainštalovaný nový model kontajneru s informačnou tabuľkou pripevnenou na pravej strane prednej časti kontajnera, na ktorej je v závislosti od modelu písmeno alebo silueta predmetu a pod nimi nápis v Braillovom písme⁴².

Treba povedať, že ide o pomerne rozšírenú prax v celom Španielsku a bežne sa stretávame s nádobami s Braillovým štítkom.

⁴¹ Jedná sa o nové upravené kontajnery na triedený odpad, ktoré si odo dneška budete môcť pozrieť v Alicante. Dostupné na internete (v španielčine): <https://www.lasprovincias.es/alicante/nuevos-contenedores-reciclaje-20210728210306-nt.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.lasprovincias.es%2Falicante%2Fnuevos-contenedores-reciclaje-20210728210306-nt.html>

⁴² Mestská rada vo Vigu inštaluje nádoby na odpad s informáciami v Braillovom písme. Dostupné na internete (v španielčine): https://www.lavozdegalicia.es/noticia/vigo/2023/01/07/concello-instala-contenedores-residuos-informacion-braille/0003_202301V7C4993.htm

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Nie, v Španielsku neexistuje žiadna špecifická štátna legislatíva, ktorá by umožňovala odkázaným osobám finančnú úľavu na odpad z hygienických potrieb (plienky) ako takých. Autonómne spoločenstvá však v rámci svojich kompetencií predpokladajú určité zníženie platieb poplatkov za komunálny odpad.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Napríklad v obci Vigo v provincii Pontevedra (Galicia) existujú rôzne výnimky a zníženia dane za odvoz odpadu pre závislé osoby a osoby so zdravotným postihnutím. Keďže poplatky za komunálny odpad sa odvíjajú od hrubého príjmu, zľavy spočívajú v uplatnení redukčného koeficientu na tento príjem pre vybrané skupiny obyvateľstva.

Nasledujú niektoré z týchto výnimiek a znížení poplatkov:

- závislé osoby s rozlíšením závislosti: Na ich hrubý príjem sa uplatní redukčný koeficient 0,50 (zníženie o 50 %) bez ohľadu na stupeň ich závislosti.
- závislé osoby nad 65 rokov: Uplatní sa redukčný koeficient 0,35 (zníženie o 65 % z ich hrubého príjmu).
- samostatne žijúce závislé osoby nad 65 rokov: Uplatní sa redukčný koeficient 0,30 (zníženie o 70 % ich hrubého príjmu).
- osoby so zdravotným postihnutím:
 - stupeň rovný alebo väčší ako 65 %: pri výpočte príjmu na hlavu sa počíta ako 2 osoby.
 - stupeň rovný alebo väčší ako 33 % a menší ako 65 %: pri výpočte príjmu na hlavu sa bude počítať ako 1,5 osoby.⁴³

Ďalším príkladom je obec Tàrraga v provincii Lleida (Katalánsko), ktorá vo svojom daňovom nariadení⁴⁴ stanovuje, že bude poskytnutá zľava 50 %, ak daňovník splní všetky nasledujúce podmienky:

- je dôchodcom, má viac ako 65 rokov alebo bol uznaný za invalidného
- môže doložiť, že celkový obvyklý príjem rodiny žijúcej v tomto dome nepresahuje dvaaplnásobok minimálnej medziodborovej mzdy. Zohľadní sa posledné podané daňové priznanie k dani z príjmov.
- žiada o príspevok na jeden byt, ktorý je jeho/jej obvyklým pobytom, a je prihlásený na sčítanie.

⁴³ Oslobodenie od poplatku za odvoz domového odpadu. Dostupné na internete (v španielčine): https://sede.vigo.org/expedientes/tramites/tramite.jsp?id_tramite=171&lang=es

⁴⁴ Daňové nariadenie. Dostupné na internete (v španielčine): <https://www.tarrega.cat/ordenances-i-reglaments/ordenances-fiscals-vigents>

3.12 Švajčiarsko

1. Právna úprava na zmiernenie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Neexistuje takáto právna úprava na federálnej úrovni.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Mesto Lausanne umožňuje starším ľuďom alebo osobám so zníženou pohyblivosťou požiadať o bezplatnú prepravu určitého limitovaného množstva odpadu (napríklad stolička, menší elektrospotrebič a pod.) z domova do mobilného recyklačného centra. Táto služba je poskytovaná prostredníctvom pracovníkov nadácie.⁴⁵

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

Neexistuje takáto právna úprava na federálnej úrovni.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Federálny zákon o ochrane životného prostredia (EPA)⁴⁶ ukladá kantónom (členským štátom Švajčiarska) zodpovednosť za nakladanie s komunálnym odpadom. Túto zodpovednosť môžu delegovať na svoje regióny alebo obce. Tento federálny zákon sa najčastejšie implementuje používaním zdaňovaných vriec na odpad. Niektoré miestne orgány však tento systém neuplatňujú, zatiaľ čo iné ho kombinujú s inými formami zdaňovania.

Mesto Sion poskytuje určité finančné úľavy rodinám s novorodencom a ľuďom, ktorí sa kvôli zdravotným problémom musia zbaviť veľkého prebytku odpadu. Ponúka napríklad 60 zdanených 35-litrových vriec na odpad pre každú rodinu s novorodencom.

Starší, chorí alebo zdravotne postihnutí ľudia žijúci doma, ktorí musia používať inkontinenčné vložky alebo iné lekárske alebo hygienické prostriedky a ktorí denne produkujú veľké množstvo odpadu, môžu zadarmo dostať zdanené vrecia na odpad – 30 bezplatných 35-litrových vriec na odpad (alebo 60 17-litrových vriec) každých 6 mesiacov.⁴⁷

⁴⁵ Pomoc seniorom a osobám so zníženou pohyblivosťou. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.lausanne.ch/vie-pratique/dechets-recyclage/decheteries-ecopoints/aide-aux-personnes-agees-mobilite-reduite.html>

⁴⁶ Federal Act on the Protection of the Environment (Environmental Protection Act, EPA). Dostupné na internete (v angličtine): https://www.fedlex.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/1984/1122_1122_1122/20220101/en/doc/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-1984-1122_1122_1122-20220101-en-doc-3.doc

⁴⁷ Sion: Odpady: zásady, nariadenia a smernice o financovaní. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.sion.ch/dechets/20162>

3.13 Taliansko

1. Právna úprava na zmiernovanie nevýhod pre hendikepované osoby (telesne, zrakovo znevýhodnené) pri zapájaní sa do separovaného zberu komunálneho odpadu

Neexistuje žiadna národná legislatíva, ktorá by ľuďom so zdravotným postihnutím pomohla zapojiť sa do zberu odpadu: o takýchto projektoch rozhodujú vždy jednotlivé obce.

2. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

V obci Brescia boli umiestnené „špeciálne prístupné“ kontajnery, navrhnuté tak, aby uľahčili zber pre postihnutých, ako aj pre starších ľudí.

Magistrát mesta Janov schválil projekt špeciálne pre zrakovo postihnutých, s umiestnením zberných nádob v špecifickom poradí, ktoré zľava doprava zahŕňa nádoby na: organický, papierový, plastový a nediferencovaný odpad.. Každá nádoba má prvé písmeno vytlačené reliéfne a v Braillovom písme označujúce frakciu, ktorá sa má do nej vhadzovať.

3. Právna úprava poskytovania finančných úľav pre hendikepované osoby, odkázané na používanie hygienických potrieb (plienky) v súvislosti s nakladaním s komunálnym odpadom

V Taliansku neexistujú žiadne vnútroštátne predpisy, ktoré by ľuďom so zdravotným postihnutím vo všeobecnosti poskytovali nárok na zľavy alebo výnimky z poplatku za komunálne odpady. Akékoľvek ústupky alebo špeciálne podmienky môžu regulovať jednotlivé obce. Bonus na poplatky za komunálne odpady je ekonomické zvýhodnenie, ktoré domácnostiam v ekonomicky znevýhodnenom stave, zaručuje zníženie týchto výdavkov.

4. Príklady dobrej praxe na úrovni samospráv

Rodiny s osobami so špeciálnymi hygienickými nárokmi, ktoré používajú inkontinenčné plienky, môžu požiadať o zariadenie na zneškodňovanie tohto druhu odpadu, podaním žiadosti na úrade sociálnych služieb svojej obce, ak má obec túto službu aktivovanú. Oprávneným osobám je pridelený osobitný kontajner na nerecyklovateľný suchý odpad, do ktorého môžu vhadzovať len odpad vzniknutý zo špeciálnych hygienických potrieb. Za túto službu sa účtuje osobitný poplatok v závislosti od počtu vykonaných vyprázdení kontajnera.

Rodiny s deťmi od 0 do 2,5 roka môžu požiadať o vyhradenú nádobu na suchý nerecyklovateľný odpad na likvidáciu výlučne plienok. Za túto službu sa účtuje aj špecifický poplatok podľa počtu vyprázdení. Tento typ služby si opäť musí aktivovať obec podľa bydliska.

Okrem toho môžu rodiny s deťmi od 0 do 2,5 roka, ktoré si v lekárňach alebo iných komerčných predajniach zakúpili súpravu prateľných plienok, požiadať o vrátenie 50 % vynaložených nákladov. Príspevok sa poskytuje na minimálne vynaložené náklady vo výške 100 eur a maximálne do výšky 400 eur a nákup musí byť uskutočnený jedným potvrdením. Pre vrátenie peňazí je potrebné predložiť potvrdenie o platbe, v ktorom musí byť uvedený zakúpený produkt; v opačnom prípade musí byť doplnené vyhlásením predajcu o predaji plienok.

V roku 2018 bol v obci Treviso zriadený prvý závod na recykláciu plienok, ktorý ich premenil na pouličný mobiliár a mnohé ďalšie predmety každodennej potreby, ako sú vešiaky a štipce na bielizeň, priemyselné obalové kartóny alebo nové absorpčné výrobky.

4. Záver

Väčšina štátov, ktoré sme skúmali, nemá prijatú právnu normu, ktorá by zabezpečovala hendikepovaným osobám rovnaký prístup k zberu triedeného odpadu, ako majú ostatní občania. Jedine Spojené kráľovstvo, Francúzsko a Nemecko odpovedali, že rovnocenný prístup k triedenému zberu odpadu je zabezpečený **zákonom o rovnosti príležitostí**, na základe ktorého majú občania rovnaký prístup k tovarom a službám.

Avšak napriek tomu, že väčšina skúmaných štátov nemá túto podmienku zakotvenú v právnom systéme, mnohé štáty uviedli viacero príkladov samospráv, ktoré iniciatívne vychádzajú v ústrety svojim obyvateľom v tomto smere. Opatrenia by sme mohli zhrnúť do nasledujúcich bodov:

- špeciálne štítky na kontajneroch na triedený odpad (s reliéfnym alebo Brailovým písmom) – Dánsko, Litva, Kanada, Rakúsko, Španielsko, Taliansko, Nemecko
- pomocníci na vynášanie zberných nádob na odpad – Francúzsko, Írsko, Spojené kráľovstvo
- rampy ku kontajnerom – Estónsko
- pedále na otváranie kontajnerov – Francúzsko
- podzemné kontajnery prístupné pre osoby na invalidnom vozíku – Holandsko
- ovládací stĺpik pri kontajneri s nahratým textom – Holandsko
- zárezy na veku kontajnerov – Spojené kráľovstvo, Nemecko
- nižšie umiestnenie otvoru na vhadzovanie odpadu – Španielsko
- bočná kľuka na otváranie veka zbernej nádoby – Španielsko
- stojan s naklonením kontajneru o 32 stupňov – Nemecko
- bezplatný odvoz odpadu do recyklačného centra – Švajčiarsko (na základe žiadosti)

Čo sa týka poplatkov za komunálny odpad, žiaden zo skúmaných štátov neuviedol, že by mal legislatívne zakotvené úľavy pre hendikepované osoby, respektíve osoby so zvýšenou spotrebou plienok a inkontinenčných pomôcok. Mnohé štáty uviedli, že je v kompetencii obcí určovať si tieto poplatky. Napriek tomu mnohé štáty uviedli príklady samospráv, ktoré zaviedli určité formy úľav z poplatkov za komunálny odpad pre hendikepované osoby:

- finančný príspevok pre osoby, ktoré strácajú nezávislosť – Francúzsko, Írsko
- úľavy na poplatku za komunálny odpad – Nemecko
- zľavy na používanie opakovane použiteľných plienok – Kanada, Spojené kráľovstvo, Taliansko
- zníženie obecnej dane – Spojené kráľovstvo, Španielsko
- separovaný zber tohto druhu odpadu na recykláciu – Dánsko, Holandsko
- častejší odvoz odpadu – Kanada
- vrecia na odpad zdarma – Švajčiarsko
- osobitná nádoba na tento druh odpadu – Taliansko

Všetky tieto úľavy, respektíve služby sa poskytujú osobitne na základe podania žiadosti pre oprávnené osoby a jej preskúmania.

Použité zdroje

1. Požiadavka ECPRD č. 5701, január 2024, Komunálny odpad. Poplatky a pozitívne praktiky vo vybraných štátoch, uzavretá databáza.
2. Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2015/79/20240401.html>
3. OLO Bratislava. Dostupné na internete: <https://www.olo.sk/bratislavske-olo-instaluje-na-kontajnery-reliefne-stitky-v-braillovom-pisme-nevidiacim-a-slabozrakym-pomozu-triedit-komfortne-a-hygienicky/>
4. Zákon č. 583/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/582/20231101>
5. VZN č. 131 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady na území mesta Košice. Dostupné na internete: <https://www.kosice.sk/vzn/131>
6. Miestny poplatok za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: <https://www.kosice.sk/obcan/miestny-poplatok-za-komunalne-odpady-a-drobne-stavebne-odpady>
7. Všeobecne záväzné nariadenie č. 9/2023 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: https://www.puchov.sk/download_file_f.php?id=1884369
8. VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE č. 596 o miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Dostupné na internete: https://www.trnava.sk/userfiles/file/Ordinance/vzn_po_schvaleni_mz4.pdf
9. Zavedenie systému odpadov pre plienky určené k recyklácii. Dostupné na internete (v dánskom jazyku): <https://www.kk.dk/dagsordener-og-referater/Borgerrepr%C3%A6sentationen/m%C3%B8de-24082023/referat/punkt-9>
10. Loi n° 2005-102 du 11 février 2005 pour l'égalité des droits et des chances, la participation et la citoyenneté des personnes handicapées. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/LEGIARTI000006682225/2005-02-12/>
11. Ouvrir un container à déchets avec un fauteuil roulant devient possible grâce à une société colmarienne. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.dna.fr/economie/2023/10/07/une-societe-colmarienne-rend-les-containers-de-dechets-accessibles#:~:text=La%20jeune%20soci%C3%A9t%C3%A9%20colmarienne%20P%C3%A9dale,%C2%AB%20quartiers%20%C3%A0%20accessibilit%C3%A9%20augment%C3%A9e%20%C2%BB>
12. Collecte des déchets. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://smd3.fr/collecte-des-dechets/>
13. Incontinence : quelles aides pour financer l'achat de protections ? Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.pour-les-personnes-agees.gouv.fr/preserver-son-autonomie-s-informer-et-anticiper/preserver-son-autonomie-et-sa-sante/incontinence-quelles-aides-pour-financer-lachat-de-protections>
14. Wet milieubeheer. Dostupné na internete (v holandčine): https://wetten.overheid.nl/BWBR0003245/2019-11-14/#Hoofdstuk10_Titeldeel10.4
15. Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte. Dostupné na internete (v holandčine): <https://wetten.overheid.nl/BWBR0014915/2020-01-01>

16. Podzemné kontajnery na zvyškový odpad pre čisté okolie. Dostupné na internete (v holandčine): <https://www.denhaag.nl/nl/afval/ondergrondse-restafvalcontainers-voor-een-schone-buurt/>
17. Aplikácia pre úpravu podzemných kontajnerov pre nevidomých a slabozrakých. Dostupné na internete (v holandčine): <https://www.zoetermeer.nl/aanvraag-aanpassing-ondergrondse-containers-voor-blinden-en-slechtzienden>
18. Plienky a inkontinenčné vložky. Dostupné na internete (v holandčine): <https://www.gemeentemaastricht.nl/afval-en-milieu/luiers-en-incontinentiemateriaal>
19. Assisted Bin Lift Service. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.fermanaghmagh.com/services/environment-and-waste/assisted-bin-lift-service/>
20. Household Waste Collection Subsidy Scheme (Bin Waiver). Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.limerick.ie/council/services/environment/waste-and-recycling/household-waste-collection-subsidy-scheme-bin>
21. Council of Europe Disability Strategy 2017-202. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.coe.int/en/web/disability/strategy-2017-2023>
22. VASA: from now on it will be easier for blind and partially sighted people to sort in Vilnius (dostupné v litovskom jazyku): <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/lietuva/vasa-nuo-siol-akliesiems-ir-silpnaregiams-vilniuje-rusiuoti-bus-lengviau-56-1565972>
23. Kaunas step: braille inscriptions on containers (dostupné v litovskom jazyku): <https://kauno.diena.lt/naujienos/kaunas/miesto-pulsas/kauno-zingsnis-ant-konteineriu-uzrasai-brailio-rastu-1026257>
24. Diapers and incontinence products collection. Dostupné na internete (v angličtine): <https://ottawa.ca/en/3-1-1/apply-or-register/diapers-and-incontinence-products-collection/diapers-and-incontinence-products-collection>
25. Special Support Programs. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.greatersudbury.ca/live/garbage-and-recycling/garbage-collection/special-support-programs/>
26. Equality Act 2010. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/15/contents>
27. Assisted collection. Charnwood Borough Council . Dostupné na internete (v angličtine): https://www.charnwood.gov.uk/pages/assisted_collections
28. Help With Your Bins. Assisted Bin Collection. Ribble Valley Borough Council. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.ribblevalley.gov.uk/bin-paper-collection/help-bins>
29. Helpful Information for Blind/Partially Sighted residents. Cannock Chase Council. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.cannockchasedc.gov.uk/residents/recycling-waste/helpful-information-blindpartially-sighted-residents#:~:text=Along%20with%20our%20new%20blue,for%20which%20type%20of%20waste.>
30. Local Government Finance Act 1992. Dostupný na internete: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1992/14/contents>
31. How Council Tax works. Dostupné na internete (v angličtine): <https://www.gov.uk/council-tax/discounts-for-disabled-people>

32. Use reusable nappies. Dostupné na internete (v angličtine):
<https://www.southwark.gov.uk/bins-and-recycling/reduce-your-waste/use-real-nappies>
33. Order reusable nappy vouchers. Dostupné na internete (v angličtine):
<https://www.camden.gov.uk/nappy-vouchers>
34. Kontajnery prispôbené pre osoby so zníženou pohyblivosťou a nevidomých. Dostupné na internete (v španielčine):
https://cadenaser.com/emisora/2015/12/30/ser_madrid_sur/1451483035_919586.html
35. V Murcia sú umiestnené prvé kontajnery pre vozíčkarov. Dostupné na internete (v španielčine): <https://www.laverdad.es/murcia/ciudad-murcia/ponen-primeros-contenedores-20201021001143-ntvo.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.laverdad.es%2Fmurcia%2Fciudad-murcia%2Fponen-primeros-contenedores-20201021001143-ntvo.html>
36. Jedná sa o nové upravené kontajnery na triedený odpad, ktoré si odo dneška budete môcť pozrieť v Alicante. Dostupné na internete (v španielčine):
<https://www.lasprovincias.es/alicante/nuevos-contenedores-reciclaje-20210728210306-nt.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.lasprovincias.es%2Falicante%2Fnuevos-contenedores-reciclaje-20210728210306-nt.html>
37. Mestská rada vo Vigo inštaluje nádoby na odpad s informáciami v Braillovom písme. Dostupné na internete (v španielčine):
https://www.lavozdeg Galicia.es/noticia/vigo/2023/01/07/concello-instala-contenedores-residuos-informacion-braille/0003_202301V7C4993.htm
38. Oslobodenie od poplatku za odvoz domového odpadu. Dostupné na internete (v španielčine):
https://sede.vigo.org/expedientes/tramites/tramite.jsp?id_tramite=171&lang=es
39. Daňové nariadenie. Dostupné na internete (v španielčine):
<https://www.tarrega.cat/ordenances-i-reglaments/ordenances-fiscals-vigents>
40. Pomoc seniorom a osobám so zníženou pohyblivosťou. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.lausanne.ch/vie-pratique/dechets-recyclage/decheteries-ecopoints/aide-aux-personnes-agees-mobilite-reduite.html>
41. Federal Act on the Protection of the Environment (Environmental Protection Act, EPA). Dostupné na internete (v angličtine):
https://www.fedlex.admin.ch/filestore/fedlex.data.admin.ch/eli/cc/1984/1122_1122_1122/20220101/en/doc/fedlex-data-admin-ch-eli-cc-1984-1122_1122_1122-20220101-en-doc-3.doc
42. Sion: Odpady: zásady, nariadenia a smernice o financovaní. Dostupné na internete (vo francúzštine): <https://www.sion.ch/dechets/20162>

Všetky použité zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia materiálu

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

